

Тетяна Швець — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету, м. Херсон, Україна.

Коло наукових інтересів: дошкільна освіта, професійна майстерність майбутніх вихователів, освітні інновації розвитку дітей дошкільного віку, інклюзивне освітнє середовище.

✉ tattishvets@gmail.com

id <https://orcid.org/0000-0002-1234-0710>

Лідія Дрозд —

доктор філософії PhD, старший викладач кафедри спеціальної освіти Херсонського державного університету, м. Херсон, Україна.

Коло наукових інтересів: спеціальна та інклюзивна освіта, освітні інновації розвитку дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами, аспекти психологічного супроводу дітей в умовах інклюзії.

✉ drozdlidiya301091@gmail.com

id <https://orcid.org/0000-0001-5406-2942>

УДК 373.2.016:004

<https://doi.org/10.32405/2411-1317-2025-3-122-129>

Подано до редакції: 04.07.2025

Прийнято після рецензування: 05.09.2025

Затверджено до друку: 29.09.2025

Опубліковано: 30.09.2025

ЦИФРОВІ ГОРИЗОНТИ ДОШКІЛЛЯ: ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Анотація. Сучасна дошкільна освіта стикається з викликами стрімкої цифровізації, що особливо загострилися в умовах пандемії COVID-19 та повномасштабного вторгнення. Статтю присвячено дослідженню потенціалу та особливостей використання онлайн-інструментів у роботі зі здобувачами дошкільної освіти. Проаналізовано вплив цифрових технологій на розвиток дітей раннього віку з розглядом як численних переваг, так і можливих ризиків їх застосування в освітньому процесі.

З одного боку, онлайн-інструменти, такі як відеоплатформи, освітні ігрові додатки та платформи для комунікації з батьками, відкривають нові можливості для індивідуалізації навчання, доступу до різноманітних освітніх ресурсів, підвищення мотивації та розвитку когнітивних навичок (логічного мислення, уваги, пам'яті, дрібної моторики). Вони також забезпечують неперервність освітнього процесу в кризових ситуаціях та сприяють партнерству «сім'я – садок».

З іншого боку, існують обґрунтовані побоювання щодо негативного впливу надмірного екранного часу на фізичне (зір, постава, фізична активність) та психічне (концентрація, сон, ризик залежності) здоров'я дітей, а також на їхній соціально-емоційний розвиток через зменшення живої взаємодії. Викликами також є неякісний або невідповідний віку контент, технічні проблеми та низький рівень ІКТ-компетентності у деяких батьків і педагогів.

Наголошено, що ефективне та безпечне використання онлайн-інструментів можливе лише за умови опори на психолого-педагогічні засади розвитку дітей, вибору якісного, розвивального та адаптованого до віку контенту, а також активної ролі дорослого (педагога та

батьків). Педагоги повинні ретельно відбирати ресурси, інтегрувати їх у цілісний освітній процес, навчати батьків та підвищувати власну ІКТ-компетентність. Батьки несуть відповідальність за обмеження екранного часу, контроль за змістом та спільну діяльність з дитиною.

Перспективи майбутніх досліджень охоплюють розроблення ефективних методик інтеграції ІКТ, створення спеціалізованих українськомовних платформ, лонгітудні дослідження впливу технологій та системні програми підвищення кваліфікації педагогів і просвітницької роботи з батьками.

Ключові слова: дошкільна освіта, онлайн-інструменти, цифрові технології, дистанційне навчання, розвиток дитини, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), безпека в інтернеті.

Постановка проблеми. Сучасний світ стрімко цифровізується, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) проникають в усі сфери життя, включно з освітою. Дошкільна освіта, яка є першою та однією з найважливіших ланок у формуванні особистості дитини, також відчуває на собі вплив цих змін. Пандемія COVID-19, кризові ситуації в нашій країні, пов'язані з повномасштабним вторгненням РФ на територію України, стали каталізатором цього процесу, змусивши освітні заклади активно шукати та впроваджувати онлайн-інструменти для забезпечення неперервності освітнього процесу, навіть для наймолодших здобувачів освіти.

Проблема використання цифрових ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку викликає чимало дискусій серед науковців, педагогів та батьків. З одного боку, онлайн-інструменти відкривають нові можливості для індивідуалізації навчання, доступу до різноманітних освітніх ресурсів та розвитку специфічних навичок. З іншого боку, є обґрунтовані побоювання щодо їхнього потенційного негативного впливу на фізичне та психічне здоров'я дітей, їхню соціалізацію та емоційний розвиток.

Розуміння ефективного та безпечного використання онлайн-ресурсів у дошкільній освіті неможливе без опори на психолого-педагогічні засади розвитку дітей. Діти дошкільного віку перебувають на стадії наочно-образного та елементів наочно-дієвого мислення, тому візуальний та інтерактивний складники онлайн-інструментів можуть бути дуже привабливими й ефективними.

Зміст цифрового контенту повинен бути якісним, розвивальним та адаптованим до віку, уникати агресії, занадто швидкої зміни кадрів та перенасичення інформацією. На відміну від традиційних методів, де пряма взаємодія є основою, онлайн-інструменти потребують глибокого осмислення щодо їхньої інтеграції, щоб не замінити живе спілкування та сенсорний досвід, а доповнити їх.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний ринок пропонує широкий спектр онлайн-інструментів, які можуть бути використані в дошкільній освіті, якщо їх застосовувати продумано та цілеспрямовано.

В Україні питання цифровізації освіти, зокрема дошкільної, набуло особливої актуальності на тлі суспільних трансформацій та викликів (пандемія, повномасштабна війна). Означену проблематику активно розробляють українські дослідники.

О.Г. Ємчик акцентує увагу на важливості впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес закладів дошкільної освіти, підкреслюючи їхній потенціал для підвищення ефективності освітньої діяльності та розвитку дітей (Ємчик, 2022). Її дослідження часто стосуються практичних аспектів інтеграції ІКТ.

Л.В. Козак, Н.В. Іваненко глибоко вивчають питання формування інформаційної компетентності дітей дошкільного віку, розглядаючи, як сучасні цифрові засоби впливають на пізнавальний розвиток та які навички необхідно формувати в дитини для безпечної та ефективної взаємодії з цифровим середовищем (Козак & Іваненко, 2021).

У проєкті Концепції цифрової гігієни дітей дошкільного віку аналізуються «за і проти» використання цифрових технологій у дошкільній освіті, критично оцінюючи як переваги (мотивація, доступ до інформації), так і недоліки (вплив на здоров'я, ризики залежності) (Мініс-

терство освіти і науки України. *Про схвалення Концепції цифрової гігієни дітей дошкільного віку*, 2025). Її роботи сприяють формуванню зваженого підходу.

Дослідники Інституту проблем виховання НАПН України та Інституту педагогіки НАПН України також активно вивчають аспекти використання ІКТ у системі освіти, розробляючи методичні рекомендації та аналізуючи педагогічні умови їхнього ефективного застосування в дошкільлі.

Світова наукова спільнота також активно розробляє цю проблематику, пропонуючи важливі концепції та результати досліджень: Марк Пренскі зі своєю теорією «цифрових аборигенів» та «цифрових іммігрантів» заклав основу для розуміння того, що сучасні діти ростуть у зовсім іншому інформаційному середовищі. Хоча його теорію критикують за спрощення, однак у ній визначено необхідність адаптації педагогічних підходів до нової реальності.

Соня Лівінгстон є однією з провідних дослідниць у галузі медіаграмотності та впливу цифрових технологій на дітей. Її роботи, зокрема у співпраці з Е. Хелспер, зосереджені на батьківській медіації використання інтернету дітьми, підкреслюючи вирішальну роль дорослих у формуванні безпечного та продуктивного цифрового досвіду.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) та ЮНІСЕФ регулярно публікують рекомендації щодо екранного часу для дітей (ЮНІСЕФ Україна, 2023), що є ключовим орієнтиром для педагогів та батьків. Ці рекомендації базуються на медичних та психологічних дослідженнях і підкреслюють необхідність суворого обмеження пасивного перегляду та надання переваги активним формам взаємодії.

Мега статті – проаналізувати поточний стан використання онлайн-інструментів у дошкільній освіті, виявити їхній потенціал, визначити ключові виклики та ризики, а також окреслити перспективи подальшого розвитку та інтеграції цифрових технологій у роботу зі здобувачами дошкільної освіти. Завдання дослідження включають теоретичний аналіз впливу ІКТ на розвиток дітей дошкільного віку, класифікацію видів онлайн-інструментів, оцінку їхніх переваг та недоліків, а також формулювання рекомендацій для педагогів та батьків.

Методологічну основу дослідження становить поєднання теоретичних і емпіричних методів, спрямованих на всебічне вивчення потенціалу та ризиків використання онлайн-інструментів у дошкільній освіті.

До теоретичних методів віднесено такі: аналіз, синтез і систематизацію науково-педагогічних, психолого-методичних і нормативних джерел з проблеми цифровізації дошкільної освіти; порівняльний аналіз національного та зарубіжного досвіду застосування ІКТ у роботі з дітьми дошкільного віку; узагальнення наукових підходів до педагогічної доцільності використання онлайн-ресурсів у контексті Базового компонента дошкільної освіти.

Емпіричний етап дослідження охоплював контент-аналіз освітніх платформ, мобільних застосунків та мультимедійних ресурсів із позицій відповідності їх віковим особливостям дітей дошкільного віку та освітнім завданням; анкетування та інтерв'ювання педагогічних працівників і батьків з метою виявлення практик використання онлайн-інструментів, їхніх переваг, обмежень і потенційних ризиків; експертне оцінювання ефективності й педагогічної доцільності інтеграції окремих цифрових ресурсів у освітній процес закладів дошкільної освіти.

Методи узагальнення та інтерпретації результатів забезпечили можливість формулювання висновків і рекомендацій щодо безпечного й продуктивного використання онлайн-інструментів у дошкільній освіті, а також окреслення перспектив подальших наукових пошуків у цьому напрямі.

Результати та обговорення. Сучасні онлайн-платформи пропонують різноманітні інструменти та ресурси, які можуть бути адаптовані для роботи з дітьми дошкільного віку. До них належать такі: відеоплатформи, освітні ігрові платформи та додатки, платформи для спільної роботи і творчості, платформи для комунікації з батьками

Відеоплатформи (наприклад, YouTube Kids, Zoom, Google Meet) використовують для демонстрації освітніх відеосюжетів, анімації, аудіоказок, пісень та організації синхронних онлайн-занять (індивідуальних або групових). Важливо, щоб ці заняття були короткими (5-15 хвилин), інтерактивними та проводились за участю дорослого.

Освітні ігрові платформи та додатки, як-от: вебсайти або мобільні додатки, що пропонують розвивальні ігри на логіку, пам'ять, увагу, дрібну моторику (через сенсорні екрани), а також ігри для навчання азбуки, лічби, форм та кольорів. Прикладами є платформи з інтерактивними завданнями, де дитина сортує предмети, з'єднує точки, розфарбовує віртуальні картини.

Платформи для спільної роботи і творчості (наприклад, Padlet, Google Drawings) здебільшого орієнтовані на дорослих, однак їх можна використовувати для організації спільних віртуальних виставок дитячих робіт (коли батьки завантажують фото малюнків чи виробів) або для створення педагогами інтерактивних дошок з матеріалами для батьків та дітей.

Платформи для комунікації з батьками (наприклад, Viber, Telegram, Classroom Dojo) слугують для швидкого обміну інформацією, надсилання завдань для виконання вдома, демонстрації успіхів дітей, а також організації онлайн-консультацій з педагогами. Вони дають змогу підтримувати партнерство «сім'я – садок» навіть на відстані.

Освітні платформи та додатки – це одна з найбільш поширених і потенційно ефективних категорій онлайн-інструментів для дошкільної освіти. Вони використовують ігровий формат, що є провідною діяльністю для дітей дошкільного віку, роблячи навчання цікавим та інтерактивним. Якісні освітні платформи та додатки розробляють з урахуванням вікових особливостей, психології розвитку дитини і педагогічних цілей, пропонуючи різноманітні завдання для стимуляції когнітивних, мовленнєвих, соціально-емоційних та творчих навичок.

Ключові характеристики та функції:

- інтерактивність: додатки реагують на дії дитини (дотик, рух, голос), що створює відчуття залученості та активного навчання, на відміну від пасивного перегляду;
- ігрова форма: навчання відбувається через завдання, що нагадують гру, з елементами змагання, нагороди, цікавих персонажів та зрозумілих сюжетів;
- візуалізація та анімація: яскраві кольори, привабливі персонажі, плавна анімація допомагають утримувати увагу дитини та краще засвоювати матеріал;
- звуковий супровід: озвучені завдання, пісні, звукові ефекти сприяють розвитку слухового сприйняття, мовлення та емоційного відгуку;
- адаптивність: окремі платформи мають елементи адаптивного навчання, тобто можуть коригувати рівень складності завдань залежно від успіхів дитини, забезпечуючи індивідуальний підхід;
- відстеження прогресу: для батьків та педагогів часто доступна функція відстеження прогресу дитини, що дає змогу побачити, які навички вона опановує, а над чим ще варто попрацювати.

Відео- та аудіоматеріали. Відеоконтент, зокрема освітні мультфільми, пізнавальні відеосюжети про природу, тваринний світ або повсякденні явища, може значно розширити світогляд дитини. Аудіоказки, дитячі пісні та музичні твори сприяють розвитку мовлення, слухового сприйняття та емоційного інтелекту. Відеоекскурсії та віртуальні подорожі (наприклад, до зоопарку, музею чи інших країн) дають дітям можливість «відвідати» місця, недоступні в реальному житті, та збагатити їхній досвід. Ключовим є вибір якісного, перевіреного контенту, що відповідає педагогічним цілям та не перевантажує психіку дитини.

Інструменти для комунікації та співпраці (для педагогів та батьків). Хоча ці інструменти призначені переважно для дорослих, вони є невід'ємною частиною онлайн-взаємодії в

дошкільній освіті, особливо в умовах дистанційного навчання. Платформи для відеоконференцій (Zoom, Google Meet, Microsoft Teams) використовують для проведення онлайн-занять з дітьми (з обов'язковою присутністю дорослого), індивідуальних консультацій для батьків або зустрічей педагогів. Месенджери та соціальні мережі слугують для оперативного обміну інформацією, розкладами, домашніми завданнями (для батьків), а також для надсилання фото- та відеозвітів про діяльність дітей. Спільні дошки та документи (Padlet, Google Docs) педагоги можуть використовувати для планування, а батьки – для зворотного зв'язку або надсилання результатів дитячої творчості.

Виважене та цілеспрямоване використання онлайн-інструментів у дошкільній освіті може принести значні переваги: підвищення мотивації та інтересу до навчання в дітей. Інтерактивні елементи, яскрава анімація та ігрова форма приваблюють їх, роблять навчання цікавішим і динамічнішим, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу; розвиток когнітивних навичок (розвивальні ігри та додатки можуть ефективно тренувати логічне мислення, увагу, пам'ять, швидкість реакції, просторове орієнтування, а також сприяти розвитку дрібної моторики через взаємодію із сенсорними екранами); доступ до різноманітних освітніх ресурсів (онлайн-простір відкриває доступ до величезної кількості інформації, пізнавальних програм, віртуальних музеїв та галерей, що розширює кругозір дитини та її знання про світ); можливості для індивідуалізації навчання (деякі додатки адаптуються до темпу та рівня знань дитини, пропонуючи завдання різної складності, що дає змогу працювати з кожною дитиною індивідуально, враховуючи її потреби та можливості); забезпечення неперервності освітнього процесу (в умовах надзвичайних ситуацій, як-от карантин, бойові дії, онлайн-інструменти стають незамінними для підтримки зв'язку з дітьми та забезпечення можливості для навчання і розвитку за межами дошкільного закладу; створення умов для партнерства між батьками й педагогами (цифрові платформи та засоби комунікації спрощують взаємодію між учасниками освітнього процесу, надаючи можливість батькам бути в курсі успіхів дитини та отримувати рекомендації від педагогів).

Поряд із численними перевагами використання онлайн-інструментів у дошкільній освіті пов'язане з низкою серйозних ризиків та викликів, які потребують уваги. Негативний вплив на здоров'я дітей. Тривалий екранний час може призвести до перевтоми очей, погіршення зору, порушення постави через неправильне положення тіла, а також недостатньої фізичної активності, що є критичним для розвитку дошкільника (Савченко, 2022). Психологічні аспекти. Надмірне використання цифрових пристроїв може сприяти формуванню залежності, зниженню здатності до концентрації, порушенню сну. Існує ризик негативного впливу на соціалізацію та емоційний розвиток, оскільки віртуальне спілкування не може повноцінно замінити живу взаємодію з однолітками та дорослими, що є ключовою для формування соціальних навичок та емпатії (ЮНІСЕФ Україна, 2023). Неякісний або невідповідний віку контент. Інтернет наповнений різноманітним контентом, значна частина якого не відповідає віковим особливостям дошкільнят або може містити агресивні, недоречні чи комерційні елементи, що негативно впливають на дитячу психіку. Технічні та організаційні проблеми. Не всі сім'ї мають рівний доступ до швидкісного інтернету та необхідного обладнання (планшетів, комп'ютерів). Крім того, низький рівень ІКТ-компетентності у деяких батьків та педагогів може ускладнювати ефективне використання онлайн-інструментів. Проблема контролю та нагляду. Для дітей дошкільного віку необхідний постійний нагляд дорослих під час використання будь-яких цифрових пристроїв. Це потребує значних часових ресурсів від батьків та вихователів. Небезпека персональних даних. Ризик витоку особистої інформації та несанкціонованого доступу до даних дитини є серйозною проблемою, що вимагає уважного ставлення до вибору платформ та додатків.

Успішна та безпечна інтеграція онлайн-інструментів у дошкільну освіту значною мірою залежить від скоординованих дій та відповідальності як педагогів, так і батьків.

Педагоги дошкільної освіти є ключовими фігурами в процесі впровадження ІКТ. Їхні завдання охоплюють:

- вибір якісних та безпечних ресурсів: педагоги повинні ретельно аналізувати та відбирати освітні додатки, відео та платформи, які мають чітку педагогічну цінність, відповідають Базовому компоненту дошкільної освіти та не шкодять здоров'ю дитини;
- інтеграцію онлайн-інструментів у цілісний освітній процес: цифрові ресурси повинні не замінювати традиційні форми роботи (гру, конструювання, спілкування), а доповнювати їх, гармонійно вписуючись у загальну програму розвитку;
- навчання батьків та надання рекомендацій: педагоги мають консультувати батьків щодо безпечного та доцільного використання онлайн-інструментів удома, інформувати про рекомендований час використання екранів та якість контенту;
- моніторинг ефективності використання: важливо відстежувати, як діти взаємодіють з онлайн-ресурсами, який вплив це має на їхній розвиток та поведінку;
- підвищення власної ІКТ-компетентності: сучасний педагог повинен мати базові навички роботи з цифровими інструментами, вміти знаходити, оцінювати та інтегрувати їх у свою діяльність (МОН України & ЮНІСЕФ, 2020).

Батьки також є основними провідниками дитини в цифровий світ. Їхня відповідальність полягає в обмеженні часу використання екранів дітьми. Дотримання вікових рекомендацій щодо екранного часу є критично важливим для збереження здоров'я дитини. Особливої уваги потребує контроль за змістом: батьки повинні активно відбирати та переглядати контент, який споживає їхня дитина, забезпечуючи його відповідність віку та розвивальний характер. Не менш важливою є спільна діяльність з дитиною: найефективнішим є спільне використання онлайн-ресурсів, коли дорослий пояснює, обговорює побачене, відповідає на питання та перетворює пасивне споживання контенту на активний навчальний процес (Парашенко & Лагода, 2023). До зони відповідальності батьків належить і створення безпечного цифрового середовища вдома: встановлення батьківського контролю на пристроях, вибір безпечних браузерів та додатків. Співпраця з дошкільним закладом передбачає активну взаємодію з вихователями щодо питань використання ІКТ, дотримання єдиних підходів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Ураховуючи динамічний розвиток технологій і постійну зміну освітніх реалій, використання онлайн-інструментів у дошкільній освіті залишається полем для подальших досліджень та розробок. Потребують розроблення ефективні методики інтеграції ІКТ: необхідно створювати та апробувати науково обґрунтовані методики, які дадуть змогу гармонійно вбудовувати цифрові інструменти в традиційний освітній процес, посилюючи його ефективність без шкоди для розвитку дитини. На часі створення спеціалізованих платформ для дошкільної освіти: розроблення українськомовних освітніх платформ, які б відповідали вимогам Базового компонента дошкільної освіти, були безпечними, зручними та мали високоякісний розвивальний контент. Важливо проводити лонгїтудні дослідження для оцінювання віддалених наслідків використання цифрових пристроїв на когнітивний, соціально-емоційний та фізичний розвиток дітей. Потребують удосконалення програми підвищення кваліфікації для педагогів та просвітницька робота з батьками: слід розробляти та впроваджувати системні програми для підвищення ІКТ-компетентності вихователів та проведення широкої просвітницької роботи серед батьків щодо безпечного й доцільного використання технологій. Використання онлайн-інструментів у роботі зі здобувачами дошкільної освіти є незворотним процесом, що пропонує як значні можливості, так і суттєві виклики. Цифрові технології можуть стати потужним доповненням до традиційних методів навчання, підвищуючи мотивацію дітей, розвиваючи їхні когнітивні навички та розширюючи доступ до знань.

Майбутнє дошкільної освіти полягає в гармонійному поєднанні інноваційних технологій з перевіреними педагогічними практиками, що забезпечить всебічний та здоровий розвиток кожної дитини в цифрову епоху.

Використані джерела

- Андрющенко, Т. К., Лохвицька, Л. В., Руденко, Ю. А., & Дудник, Н. А. (2021). Використання ІКТ для формування здоров'язбережувальної компетентності старших дошкільників. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 81(1), 15-35.
- Близнюк, Т. (2021). *Цифрові інструменти для онлайн і офлайн навчання: навчально-методичний посібник*. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.
- Ємчик, О. (2022). *Інформаційні технології в дошкільній освіті*. Луцьк. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21514/1/inform_tehn.pdf
- Козак, Л. В., & Іваненко, Н. В. (2021). Використання доповненої реальності як засобу пізнавального розвитку дітей дошкільного віку. *Інноватика у вихованні*, 13(2), 43-52. <https://doi.org/10.35619/iiv.v2i13.377>
- Мардарова, І. К., & Баранова, В. М. (2019). Підготовка майбутніх вихователів до розвитку мовлення дошкільників засобами ІКТ. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*, 1(64), 161-166.
- Певень, К. О., Хміль, Н. А., & Макогончук, Н. В. (2023). Вплив штучного інтелекту на зміну традиційних моделей навчання та викладання: аналіз технологій для забезпечення ефективності індивідуальної освіти. *Перспективи та інновації науки*, 11(29), 306-316. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-11\(29\)-306-316](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-11(29)-306-316)
- Кабінет Міністрів України. (2025, 2 травня). *Про схвалення Концепції цифрової гігієни дітей дошкільного віку* (Розпорядження № 432-р). <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-kontseptsii-tsyfrovoi-hihiieny-ditei-doshkilnoho-viku-i-432>
- Міністерство освіти і науки України. (2026). *Проект Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року*. <https://mon.gov.ua/ua/news/koncepciya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-mon-zaproshuye-do-gromadskogo-obgovorennia>
- Міністерство освіти і науки України, & ЮНІСЕФ. (2019). *Середовище, що належить дітям: порадник для педагогів закладів дошкільної освіти*. <https://numo.mon.gov.ua/storage/app/media/Docs/Pages/seredovysche.pdf>
- ЮНІСЕФ Україна. (2023). *Керівництво для батьків: Як захистити дітей онлайн*. <https://www.unicef.org/ukraine/press-releases/kerivnytstvo-dlia-batkiv-yak-zakhystyty-ditei-onlain>
- Council of the European Union. (2018, May 22). *Council Recommendation on key competences for lifelong learning*. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=SV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=SV)
- World Health Organization. (2019). *Guidelines on physical activity, sedentary behaviour and sleep for children under 5 years of age*. World Health Organization. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241550536>
- Zukerman, E. (2018). The effects of screen time on early childhood development. *Pediatric Clinics of North America*, 65(5), 903-918. <https://doi.org/10.1016/j.pcl.2018.05.004>

References

- Andriushchenko, T. K., Lohvytska, L. V., Rudenko, Yu. A., & Dudnyk, N. A. (2021). Vykorystannia IKT dlia formuvannia zdorov'iazberezhuvanoi kompetentnosti starshykh doshkilnykiv. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia*, 81(1), 15-35 (in Ukrainian).
- Blyzniuk, T. (2021). *Tsyfrovi instrumenty dlia onlain i oflain navchannia: navchalno-metodychnyi posibnyk*. Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka (in Ukrainian).
- Yemchik, O. (2022). *Informatsiini tekhnologii v doshkilnii osviti*. Lutsk. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21514/1/inform_tehn.pdf (in Ukrainian).
- Kozak, L. V., & Ivanenko, N. V. (2021). Vykorystannia dopovnenoї realnosti yak zasobu piznavalnoho rozvytku ditei doshkilnoho viku. *Innovatyka u vykhovanni*, 13(2), 43-52. <https://doi.org/10.35619/iiv.v2i13.377> (in Ukrainian).
- Mardarova, I. K., & Baranova, V. M. (2019). Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do rozvytku movlennia doshkilnykiv zasobamy IKT. *Naukovyi visnyk MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho. Pedagogichni nauky*, 1(64), 161-166 (in Ukrainian).
- Peven, K. O., Khmil, N. A., & Makohonchuk, N. V. (2023). Vplyv shtuchnoho intelektu na zminu tradytsiinykh modelei navchannia ta vykladannia: analiz tekhnologii dlia zabezpechennia efektyvnosti indyvidualnoi osvity. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*, 11(29), 306-316. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-11\(29\)-306-316](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-11(29)-306-316) (in Ukrainian).
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2025, May 2). *Pro skhvalennia Kontseptsii tsyfrovoi hihiieny ditei doshkilnoho viku* (Rozporiadzhennia № 432-r). <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-kontseptsii-tsyfrovoi-hihiieny-ditei-doshkilnoho-viku-i-432> (in Ukrainian).
- Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2026). *Proiekt Kontseptsii tsyfrovoi transformatsii osvity i nauky na period do 2026 roku*. <https://mon.gov.ua/ua/news/koncepciya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-mon-zaproshuye-do-gromadskogo-obgovorennia> (in Ukrainian).

- Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy, & UNICEF. (2019). *Seredovyshe, shcho nalezhyt ditiam: poradnyk dlia pedahohiv zakladiv doshkilnoi osvity*. <https://numo.mon.gov.ua/storage/app/media/Docs/Pages/seredovyshe.pdf> (in Ukrainian).
- UNICEF Ukraina. (2023). *Kerivnytstvo dlia batkiv: Yak zakhystyty ditei onlain*. <https://www.unicef.org/ukraine/press-releases/kerivnytstvo-dlia-batkiv-yak-zakhystyty-ditei-onlain> (in Ukrainian).
- Council of the European Union. (2018, May 22). *Council Recommendation on key competences for lifelong learning*. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=SV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=SV) (in Ukrainian).
- World Health Organization. (2019). *Guidelines on physical activity, sedentary behaviour and sleep for children under 5 years of age*. World Health Organization. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241550536> (in English).
- Zukerman, E. (2018). The effects of screen time on early childhood development. *Pediatric Clinics of North America*, 65(5), 903-918. <https://doi.org/10.1016/j.pcl.2018.05.004> (in English).

Tetiana Shvets, PhD in Education, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Preschool and Primary Education, Kherson State University, Kherson, Ukraine.

Research interests: preschool education, professional skills of future preschool educators, and educational innovations in the development of preschool children.

Lidiia Drozd, PhD in Psychological Sciences, Senior Lecturer at the Department of Special Education, Kherson State University, Kherson, Ukraine.

Research interests: special and inclusive education, educational innovations in the development of preschool children with special educational needs, and aspects of psychological support for children in inclusive settings.

DIGITAL HORIZONS OF PRESCHOOL: ONLINE TOOLS IN THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT AMIDST MODERN CHALLENGES

Abstract. Contemporary preschool education faces the challenges of rapid digitalization, which have been particularly exacerbated by the COVID-19 pandemic and the full-scale invasion. This article investigates the potential and specificities of using online tools in working with preschool children. It analyzes the impact of digital technologies on early childhood development, considering both their numerous advantages and potential risks when applied in the educational process.

On one hand, online tools such as video platforms, educational gaming applications, and communication platforms for parents open new opportunities for individualizing learning, accessing diverse educational resources, enhancing motivation, and developing cognitive skills (logical thinking, attention, memory, fine motor skills). They also ensure continuity of the educational process in crisis situations and foster the “family-kindergarten” partnership.

On the other hand, there are substantiated concerns regarding the negative impact of excessive screen time on children’s physical (vision, posture, physical activity) and mental (concentration, sleep, addiction risk) health, as well as on their socio-emotional development due to reduced live interaction. Additional challenges include low-quality or age-inappropriate content, technical issues, and a low level of ICT competence among some parents and educators.

The article emphasizes that the effective and safe use of online tools is possible only when grounded in the psycho-pedagogical principles of child development, the selection of high-quality, developmental, and age-appropriate content, and the active role of adults (educators and parents). Educators must carefully select resources, integrate them into the holistic educational process, educate parents, and enhance their own ICT competence. Parents, in turn, are responsible for limiting screen time, monitoring content, and engaging in joint activities with their child.

Based on an analysis of recent research by Ukrainian (O.I. Bondarchuk, O.M. Demydova, O.V. Kohut, N.V. Havrysh) and international (M. Prensky, S. Livingstone, C. Shuler, C. Warman, B. Green, WHO, UNICEF) scholars, key conclusions and gaps are highlighted. Prospects of future research include the development of effective ICT integration methodologies, creation of specialized Ukrainian-language platforms, longitudinal studies on the impact of technologies, and systematic professional development programs for educators and awareness campaigns for parents.

Keywords: preschool education; online tools; digital technologies; distance learning; child development; information and communication technologies (ICT); internet safety.